

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen kouramp arop fárakapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámp. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárakapono. Aenapao maok, kápae kare kouramp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran 'Yae-párak kare kouramp arop'rá sénámpo.

¹ Ono Pol, ono Krai Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, 'Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákápnanap' rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. ✧

² Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran 'Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek

---

✧ **1:1:** Ga 1:15

kare kar korop naenámpón'rá séránko, profet fákáreráo Kwaromp buk fek kumwiapono.

³ Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpon.

⁴ Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, “Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. ☆

⁵ Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sáp námp te, Kraisonp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaka má karaok paokop mwanapria nimpon. ☆

⁶ Yumo Rom mek tankápnáp arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

⁷ Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por máamá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraiso Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸ Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napono. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námp

fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén 'Aesio'rá sénampon. ✧

⁹ Ono te Kwaromp térean saráp tére kárakárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar farákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpon. ✧

¹⁰ Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon. ✧

¹¹ Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárakáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon.

¹² Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énéni nomp ninik mek kárakáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³ Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap térao onan taokor fákeyak námpon.

¹⁴ Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwae k yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour

nanampani námpon.

¹⁵ Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnar arop fárákap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

‘Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno’rá sénámp kar

¹⁶ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor mént érékép nánko, korop napon. ✧

¹⁷ Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpan yénkép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp ni-amp námpon: “Arop fárákap Kwarén mér napo maok, mao man ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon.” ✧

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeaok paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp

yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánk konámpon. ✧

19 Am te apae riteanápe, am fárákap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon.

20 Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te 'Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono'rá sénaenámp pourou mono. ✧

21 Kwarén te wae mér napao maok, mao te 'Kwar kareno'rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén 'Aesio'rá sér mo napon. Am fárákapamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntia mér te kirikip yak námp niamp námpon. ✧

22 Am fárákap támao kwekápria sérrá, 'Yino te mér tokwaeráp'rá sénapao maok, épérép kari tukup napon.

23 Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon. ✧

✧ 1:18: Kl 3:5-6 ✧ 1:20: Sng 19:1 ✧ 1:21: Ef 4:17-18 ✧ 1:23: Sng 106:20

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, ounnám̄p ninikaok paokopria maok, popwarápaē sámp̄ konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon.

²⁵ Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápaē konap kikiank ninik mek yakáp napono. Tá am fárákapamp koumteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monám̄p ankank táman koumteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon.

²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuaō kor náráp̄p kōumteourént yakáp̄p konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunám̄p taknám̄p kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápaē mono, yupunám̄p kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támaō nopok námokuráp̄p pourouk touwe kwatae sámp̄p konapono. ✧

²⁸ Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp̄p mwanap̄p ninik sámp̄p mo napantá

✧ 1:27: Wkp 18:22

maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeaok paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak naponu.

²⁹ Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konaponu. Tá ankwap fárákapan kánánkámp sérarrá paokoprá,

³⁰ tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konaponu. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon.

³¹ Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konaponu. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon.

³² Kwaromp yae-párak kare karao sérrá, “Taknap arop fárákap te faokor mwanaponu.” Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konaponu.

2

Kwar kotnámp te 'Yae-párák kareno'rá sénámp kar

¹ Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te 'Ono kwatae ninik moi namp'rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon.

² Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono.

³ Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape?

⁴ Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, 'Am te kánanke kwatae' ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono.

⁵ Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapriaka amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.

⁶ Kwar te am yae fek arop ponankor yourouk-oupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon. ✧

⁷ Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sám p mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon.

⁸ Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ✧

⁹ Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sám p mwanapon.

¹⁰ Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párak kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sám p napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énéki sám p mwanapon.

¹¹ Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. ✧

¹² Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákan lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknám kar youroukouprá am arop fárákan kot naenámpon.

13 Arop lo kar wawiaka mántwaok yárok mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yáraknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpo. ✧

14 Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napon. ✧

15 Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, “Am te kwataenono.” Tá yae-párák kare ninik nángo, ‘Am te kwapwe kareno’rá sér i konámpo. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námp niampon. ✧

16 Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraisen sánk nángo, mao tére naenámpo. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon. ✧

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

17 Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, lao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino

✧ 2:13: Mt 7:21; Je 1:22 ✧ 2:16: 1 Ko 4:5

te Kwaromp firápara, fwapono' ria yiráp e narek sampok konapon.

¹⁸ Yumo te Kwaro 'Arakrá térenk'rángo, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, méria yakáp napara, 'Yae-párák kare ninik námpara, yino te kwapwe kareno'rá sénapon.

¹⁹⁻²⁰ Yumo te arakrá ninik i konapon: 'Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpon. Yino te arop kirikíp mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.'

²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan 'Oukuni kwapono'rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene.

²² Yumo sérrá, 'Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono'rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén 'Mono'rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene.

²³ Yumo te warákár sérrá, "Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono." Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon.

²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: "Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria,

maomp e apárok sámp-anámp napon.” ✧

Yipi fárákap konap kar

²⁵ Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárákap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárákap moinap arákár naponono.

²⁶ Aeno arop fárákap maomp yipi fárákap moi napao, loaok yae-párak kare ninik fek yáraknámp arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárákapnap arop niamp napon.

²⁷ Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárákap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárákap moi napao loaok yae-párak kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape.

²⁸ Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárákap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe.

²⁹ Aeno arop námokuráp ninik meknámp kar Juda námp kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yipi fárákap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpono. ✧

3

‘Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono’rá sénámp kar

¹ Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi fárákapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie?

² Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwakwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon.

³ Kareno, Juda ankwap fárákap am kar nikia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? ☆

⁴ Mo karonó. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niampon:

“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek onan kot naponó.

Tá amwan kot mwaria ninik napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon.” ☆

⁵⁻⁶ Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámpon? Kwar te nopok onomp kwatae ninik fek touwe sáp námp te ‘Am te pwi mo námpon’rá sér mwanámpon nie? Mo karonó! Kwar te yae-párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup naenámpon?

⁷ Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yéncép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sáp naenámpon?

⁸ Arop ankwap fárákapao onan wouroumprá kwekárá sérrá, “Polo arakrá sénámpon, ‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yéncép mwanámpon.’” Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae kareno. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am fárákapan kot naenámpon.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono'rá sénámp kar

⁹ Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokopono? Ono wokwae arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon. ✧

¹⁰ Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámp arop yak mo karenono.

¹¹ Arop ankwap yae-párák kare ninik fi fwapia mér mo, Tá arop ankwap Kwarén oupouroung námp yak mono.

¹² Arop ponankor Kwarén te wae pwate naponno. Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek kwatae kare arop yakáp naponno.

✧ **3:9:** Ro 3:23

Am ou mekamp arop ankwap
kwapwe kare ninik mo kare napon. ✧

13 Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te
arop papnap apár me kikir akwap nánko,
mákáre aok konámp niampi napon.

Am fárákapamp táp meknámp te
kápaé kare kwekár kar sér i konapono.

Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te
karnaerao arop yamp nánko,
sumpwi konámp niampao top koupouri yak
námpon. ✧

14 Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar
sérar i konapon.” ✧

15 “Koupour yopor yonkwae pwarámpria
arop ankwap tirá wour i konapon. ✧

16 Ankár takrá paokopria maok,
Kápaé kare aropan nkwakwe make sokororia
maomp ankankan kor souroumpoura waerá
ninik mek kápaé fápáramprá kák napon.

17 Ankwap fákárerént ankárankamp ninik fek
yakáp i konap ninik te mér mo napon.

18 Kwaro námwan naeanria
kánanke apáp mo i konapon.” ✧

19 Nomo te wae mér, má kápaé kare kar lora
sénámp te, loramp yae ankore mek yakápnap arop
fárákapán sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao
sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp
pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp
ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te
kwatae niniki tenámpon.

✧ 3:12: Sng 14:1-3 ✧ 3:13: Sng 5:9; 140:3 ✧ 3:14: Sng 10:7

✧ 3:15: Snd 1:16 ✧ 3:18: Sng 36:1

20 Arop lo karaok saráp yárák námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare yaknám arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae ninikan yéńkép námpon. ✧

Arop Kraisen mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénám kar

21-22 Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yéńkép námp te, námoku nke námp fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae páráknám korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraisen mérnáp aropan fwapokwapia yae-párák kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénáp te, am Kwaronám kwapwe kare ninik táman farákáp napon. Am ninik te araki yak námpon:

23 Nomo ponankor waeman kwatae niniki tenámpara, nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare niniként pwi mwanám pourou mo kareno. ✧

24 Aenámpan maok, Kwaro nomwan ninikia yaewour naeria nomwan Krai Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Krai Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon. ✧

25-26 Wokwaek kar Kwaro ninikia sérrá, “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yirirao kwatae ninik tirá épér naenámpon.” Am taknám ninik támao Kwaro nomwan yéńképrá: ‘Yumo

te yae-párák kare aropono'rá sénanampria nimpón. Wokwaek kar arop ponankor kwatae ninik fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, 'Oukoumwan mér mo naponó' ria koupour touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan yéncépnámp yae-párák kot i konámp ninik érik koropea yak námp te, nomo wae mér námpón: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman 'Yae-párák kare arop fárákaponó'rá sénaenámpón. ☆

²⁷ Aenámpara, námoku támao 'Kwaro nomwan érékép námpónó'rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párák kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpón.

²⁸ Oukoumwan te nomo arakrá mér námpón: Loak paokop nap fek te, Kwaro 'Yae párák kare arop'rá sér mo i konámpón. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpón. ☆

²⁹ Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ☆

³⁰ Juda arop yipi fárákapnámp Jisasén mér námpán Kwaro mént 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpón. Tá arop yipi fárákap moinámp Jisasén mér námpán kor, Kwaro am aropan kor 'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpón.

³¹ Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka

lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpón.

4

Kwaro Abrahamén ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp kar

¹ Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér námp fek apae oupourounkrá nkempono?

² Tá kare Abrahamo kwapwe kare yárákámp fek, Kwaro nkeaka ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo ‘Námo kwapwe kare nampono’rá warákár sénaenámpón. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke námp fek te yae-párák kare arop yak mono.

³ Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon: “Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ✧

⁴ Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, ‘Kwaporok sámp nampono’rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono.

⁵ Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpánáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, “Amo te yae-párák kare ninikráp aropono’ ri konámpono. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria ‘Yae-párák kare ninikráp aropono’rá sér i konámpon.

✧ **4:3:** Stt 15:6; Ga 3:6

⁶ Devito kor taknám̄p kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yáarak námpan, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénám̄p te, am arop te fwap warákár kuno.”

⁷ Mao kumwiria makrá sérimpon, “Kápaē kare aropamp kwataē ninik te wae Kwaro ponankor tirá épéria torokoria pwate nánko te, am arop fárákap fwap warákár mwanapon.

⁸ Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwataē ninik warko nik mo, pwar nánko te, am arop te warákár kuno.” ✧

⁹ Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákáreráo saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yipi fárákap moi napao kor énéni warákár mwanap nie? Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konám̄pon: Abrahamo Kwarén méránko, Kwaro maomp mérán nkeaka ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sérimpon.

¹⁰ Am te Abraham mokoprá yáaránko Kwaro man ninikia ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon? Mao te wae yipi fárákapea yakánko sérimp ni, tá oukoumwan yipi fárákap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárákap mo nánko, Kwaro man ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon.

¹¹ Mao te oukoumwan yipi fárákap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon. Am yipi fárákap nám̄p fek te arakrá yénkép nám̄pon: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárákap mo nap Kwarén

---

✧ 4:8: Sng 32:1-2

mérnap arop, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare aropono’ránko, am arop fárákapamp ounápono.

¹² Tá mao te Juda yipi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárákapea nap fek saráp mono, mérnep fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárákap momp fek kor Kwarén mérímpnám taknámnpap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnep arop ponankoramp’rá sénámp kar

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanapono’rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námp fek Kwaro ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sérámp kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon.

¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk nanamp’rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnep ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámpon. ☆

¹⁵ Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárákapao lo ták-sinap te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aropono’rá sér mono. ☆

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápén, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérinámp

ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnám taknám am fárakapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér nám te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono.

¹⁷ Am mér nám fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, “Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroi pwar nampono.” Takrá sérinám kar te Kwaro nke nám fek kárakáre yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnám Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monám ankankan kor mao sénánko forokor konámpon. ✧

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénám ankank te mokopia korop naenámpaoeanrá mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok nám te, aropao wae ankank koropnám nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnám mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniam mwanapono.” ✧

¹⁹ Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono’rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnám ninik te pwar moimpon. ✧

²⁰ Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan

séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon.

²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yárákimpon.

²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá, ‘Am ninik te yae-párák ninikono’ rimpon. ✧

²³ Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono.

²⁴ Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria, nomwan ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sénaenámp. ✧

²⁵ Kwaro Jisasén ‘Numwar aropao man faropanápono’ ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpon. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampria nimpon. ✧

5

Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare’rá sénámp kar

¹ Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare aropono’rá sénámpon. Aenánko maok, nomp Tokwae Kar

---

✧ 4:22: Stt 15:6 ✧ 4:24: Ro 15:4 ✧ 4:25: Ais 53:5

Jisas Kraiso nomwan éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpon. ☆

² Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nánko, am támao nomwan warákár sáp námpon.

³ Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop námpan kor warákár mwanámp. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank korop námp támao nomp ninik mek kárakáre yakáp mwanámp sáp námpon. ☆

⁴ Nomo ankár kárakáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárakáre nkea warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko érékép naenámpon.

⁵ Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámp ninik kwarákár námpon.

⁶ Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko érékép naenámpria nánapi pwara námpon.

⁷ Ae te wa loaok akwap konámp aropantá yaewourria 'Ono sumpwi nae'rá sénaenámpon? Táte

☆ 5:1: Ro 3:24 ☆ 5:3: Je 1:2-3

fwap ankákáránk kare aropao kárákáreria kwapwe kare konámp aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon.

⁸ Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép námpon. ✧

⁹ Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yárária pap námp fek maok, oukoumwan Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop fárákaponó’rá sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan kot mo, fwapono. ✧

¹⁰ Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámp arop niampi yakáp nánko, am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép naenámpon. ✧

¹¹ Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomo Kwarén yopornámp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak papnámp kar

12 Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ✧

13 Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono.

14 Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwirao ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárakap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námpnám taknám kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp nám niampono. ✧

15 Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákárerao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraisomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párak kare arop yakáp nám te, kwaporok sápnám ankank niampon.

16 Tá taknám, am Kwaromp nomwan kwaporok sáp nám, tá Adamomp kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank

korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárákapan te, Kwaro ankár kotia am fárákapan ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanaponó’rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámp fek, Kwaro ‘Yumo te yae-párák kare arop fákáre’rá sérimpono.

¹⁷ Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sámp námp am te sumpwiramp kárákáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am fárákapan Jisas Kraisomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸ Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik táman ninikia fwap nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp mwanámpon. ☆

¹⁹ Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop ankwap ankárank karwaok

---

☆ 5:18: 1 Ko 15:22

akwapeanánko, am ninik fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon.

²⁰ Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákap kápae kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am fárákan aropomp tokwae námp.

²¹ Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námp. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. ☆

6

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námp'rá sénámp kar

¹ Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpo'rá sér mwanámp nie?

² Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnámp araknámp sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námp te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpae warko am fek paokop mwanámpon?

³ Nomo waeman Krai Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi

námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie?

⁴ Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárakáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. ☆

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

⁵ Nomo mao sumpwi námpnám taknám nomo kor sumpwi námp te, am te nomo Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárám námpao kor taknám Kraiso fárámám mént fárám námpon.

⁶ Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárakáre nomp ninik mek yakrá tére konám te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono. ☆

⁷ Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sám-p-fákeyak mono.

⁸ Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námp niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon.

⁹ Nomo te wae mér námpon: Krais apár me meknám warko fárám námpara, mao te warko

sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ☆

¹⁰ Mao te wae ankárank por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. ☆

¹¹ Aenámpnám taknám yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárákáre fek yakáp mono. Waeman Krai Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon. ☆

¹² Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nángo, am ninikaok tukup mwanape.

¹³ Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwaponno. Takri-aka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknám fárámpea yiki yak konámpnám taknám yiráp pourou nti-aka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nángo maok, yumo yae-párak kare ninikaok paokop mwanapon.

¹⁴ Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párak kare ninikamp tére arop yakáp mwanám kar

15 Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp námp te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karono. ☆

16 Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapono. Ae konapara, taknámp yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nánko, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon. ☆

17 Kare karono, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknáp kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon.

18 Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp napon. ☆

19 Yiráp ninik te oukoumwan kárakáre mo námpantá, ono arop tokwae ntia maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan

te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

²⁰ Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párák kare ninik te yumwan poukeyak mono.

²¹ Yumo wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumo pwarápa napon. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono. ☆

²² Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.

²³ Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sáp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sáp námpon. ☆

7

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

¹ Kémpiyae tárápu, ono mamá kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon.

² Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono.

³ Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, 'Mao te kokopor yupuno'rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sir mo, fwapon.

⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraiomp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraiomon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpon. ✧

⁵ Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon. ✧

⁶ Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara,

oukouwán te nomwán wokwaek kumwíap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukouwán te Yiki Kor Spiritao sápnámp nínik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono. ✧

Kwatae nínikao nomwán kwatae papámp kar

⁷ Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwanámp nie? Mo karonó. Aeno lo karao onan kwatae nínik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae nínik mér nanampon? Lo karao sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kíkianki kwaponó.” Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kíkiank nínik te kwataenóra mér nanampon? ✧

⁸ Aeno loao onomp nínik mek am kwatae nínik yénkép nánko, am kwatae nínik támao kíkiank nínik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae nínik te arop sumpwi tenámp niamp naenámpno.

⁹ Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukouwán Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae nínik fárámpeaka yiki yak sámp nánko,

¹⁰ ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, ‘Loaok akwapria yiki yak nanaponó’ ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámpon.

¹¹ Am te apae riteanápe, lo karao kwatae nínik yénképeanápao, am kwatae nínikao onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon.

12 Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria arop yaewour naenámp kwapwe kareno.

✧

13 Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námp nie? Am te mo karonó. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanáno, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao 'Numwar takano' ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, 'Kwatae ninik te kwatae kare ankankono'rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yénképrá: 'Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.'

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

14 Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono.

15 Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon.

16 Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria nampan, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpon.

17 Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao námpon.

18 Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wok-waekamp ninikaoi yak námpara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare nánko maok, kwapwe kare ninik fek yárák nae nampan kor épérépi yak nampon.

19 Kare karono, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yárák nae nampao, am ninik te sámpea yárák moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar naenampao, nopok am táman warko takrá tére konampon.

20 Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yárák namp te, apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nánko nampon.

21 Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan nánkáráp fákeyak konámpon.

22 Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon.

23 Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námp te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou

mwaek yaknám̄p kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak nám̄pon.
 ☆

²⁴ Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap nám̄p te, onan wa yaewour nánko, mámá sumpwiramp pourou pwar nanampon?

²⁵ Aenampan maok, ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek onan yaewouri nám̄pon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. ☆

8

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnám̄p kar

¹ Oukoumwan te nomo Krai Jisasént koumpá yakáp nám̄para, lo te warko nomwan kot naenám̄p pourou mono.

² Oukoumwan te nomo te Krai Jisasompara, yiki yak sánk konám̄p Yiki Kor Spiritamp kárákárerao kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnám̄p mekamp érékép nánko, amwar yakáp nám̄para, am lo te warko yumwan poukeyak mono.

³ Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenám̄p pourou mo nám̄p te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenám̄p kárákáre te mo nám̄pono. Aeno am ankank loaó tére naenám̄p pourou mo nánko, Kwaro námoku tére nám̄pon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo

kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono.

⁴ Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párák kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. ✧

⁵ Arop fárákap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárákapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon.

⁶ Aeno aropamp épi ninikaok saráp yarak námp te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yaráknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámpno. ✧

⁷ Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yarak námp te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loak nae-námp te pwi mo kare námpon.

⁸ Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yarak námp te, Kwaro warákárnámp ninikaok naenámp pourou mono.

⁹ Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno

arop ankárank Kraisomp Spirit yak mo námp te, mao te Kraisomp arop mono. ✧

10 Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-párák kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon.

11 Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraiséen apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu yakáp námp kar

12 Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoni námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámp yak námp te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpono.

13 Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ✧

14 Arop ponankor Kwaromp Spiritao paokop nap te, am arop fárákap te Kwaromp tárápu.

15 Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo

sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén ‘Ayao’rá wumwi ri konámpon. ☆

16 Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énéki érik sérrá, ‘Nomo Kwaromp tárápu yakáp nám’rá sér i konámpono. ☆

17 Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompór nánapi pátenámp ourour te Kraís sámp námpnámp taknámp mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp nám fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnám taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énéki yae-párák kare yakáp mwanámpon. ☆

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanám kar

18 Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnám nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sámp naenámp wae te yoporop tokwae karon. ☆

19 Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanám kean kárákáre fek yépékrá yakáp námpon.

20 Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námpon. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko

☆ 8:15: 2 Ti 1:7; Ga 4:6 ☆ 8:16: 1 Jo 4:13 ☆ 8:17: Ga 4:7; Yé 21:7

☆ 8:18: 2 Ko 4:17

napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépekrá yakáp nap te arak naenámpon: ☆

²¹ Oukoumwan tomore naenámp ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ☆

²² Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroi nám te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámprá fépén i konámpnám taknám fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpon.

²³ Am ankank támao mwar fépénenk mono. Nomo kuri fépénenk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp nám te, Kwaro nomwan kwaporok sápnám kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan 'Náráp tárápu' ria érik sénám fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpon. ☆

²⁴ Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépekrá yakápánko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépekrá yakápiánámpan wae nke nám te, warko yépék mono. Táte arop ankáránkao wae nke nám te, warko apaerá yépék naenámpánáp.

²⁵ Aeno nomo oukoumwan nke monám ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman nínik kárákáre fek yépekrá yakáp konámpon.

²⁶ Tá ankwap te, kárákáre monám arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i

konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámper mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknámper saráp yonkwae touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námper yaewour i konámpono.

²⁷ Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárákap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon. ✧

²⁸ Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá warákárnámper arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknámper arop fárákap te Kwaro ‘Warko éréképer nanamp’ ria wumwi námper támaono. ✧

²⁹ Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapamp naenáp yak naenámpon. ✧

³⁰ Am arop fárákap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénámper te, ‘Yumo te yae-párak kare arop fákáreno’rá sénámpon. Mao ‘Yae-párak kare arop’rá sérinámper arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk

---

✧ 8:27: Sng 139:1 ✧ 8:28: Ef 1:11 ✧ 8:29: 1 Jo 3:2

námpon. ☆

‘Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono’rá sénámp kar

³¹ Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp.

³² Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sámp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sámp naeria námpon.

³³ Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon.

³⁴ Nomwan te wa ‘Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap’rá sénaenámpon? Waeman Krai sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párak mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpon.

☆

³⁵ Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárámp námpao ni, touwe sámp námpao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp

ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisomp yaekamp te pwarokwap mono.

³⁶ Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá,

“Yino waráp arop fi yakáp námpara, kápae kare por yinan tirá wour i konapon.

Arop fárakapao yinan nke nap te, yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”

³⁷ Aeno Krai nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpon. ✧ 36 Sng44:22’

³⁸ Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao nie? Oukoumwan yakápnep ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie?

³⁹ Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpouk amp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Krai Jisas námpan sámp námpon. ✧

9

Polo Israel fran nkea aropompa waemp kar

1-3 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraisompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koroepa Kraisomp firáp yakáp mwanapon.

⁴ Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sánk námp tane, am fárákap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárákap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárákapan sérrá, ‘Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp’ rimpon. Mao am fárákapan námokuráp lo karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao ‘Ono yumont yakriaka yaewour nanampono’rá sérimpon.

⁵ Am fárákapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp

eran saráp sakap mwaro! ☆

*Kwaro kourteouráp aropan náráponoria
nánkárápámpán sénémp kar*

⁶ Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono.

⁷ Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono' rimpon. ☆

⁸ Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápuno. Am tak nap te Abrahamomp finon.

⁹ Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénémp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárakáre mént korop nanko te, Sara kárakáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. ☆

¹⁰ Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanáno, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwap aran ninikenke.

11-12 Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan ‘Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp’ rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yéncép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoeaná nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono. ☆

13 Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, “Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon.” ☆

14 Kwaro am tak námpon ninik nánko te nomo ‘Pwi yak mono’rá sér mwanámp nie? Mo karonó.

15 Aeno wokwae kar mao Mosesén arakrá sér, “Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámpon fwap aropomp nanampon.” ☆

16 Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námpon te aropamp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námpon. ☆

17 Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon: “Ono amwan ‘King yakae’rá séri namp te, onomp kárakáre tokwae amwan yéncép nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon.” ☆

☆ 9:11-12: Stt 25:21,23 ☆ 9:13: Mal 1:2-3 ☆ 9:15: Kis 33:19

☆ 9:16: Ta 3:5; Ef 3:9 ☆ 9:17: Kis 9:16

18 Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárankampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámpon. Tá ankwap te monoria kárákáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámp.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: “Ae te Kwaro arop ankákárankrá náráponoria nánkáráp námp kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámpon? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámpanáp.”

20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man ‘Amo onan apaerá makrá yoroi nap?’rá sénaenámp nie? ✧

21 Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie? ✧

22 Kwaro kuri tak i konámpon. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénkép nánko maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépékrá yak námpon.

23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntiá kárákáre, tá

kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámpon mwanap arop fárákapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámpon mwanap arop fárákapan te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámpon mwanámpon.

²⁵ Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámpon nínik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

“Wokwaek te am arop fárákapan onomp firáp yakáp moiapao maok,

wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.

Wokwaek te am fárákapan ono warákár moiamp maok, wakmwaek te ono am fárákapan warákár kare nanampon. ✧

²⁶ Am némpouk te ono sérrá, ‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampan maok, am némpouk táman ono sérrá, ‘Yumo te yaká yak konamp Kwar onomp tárápuno’rá sénampon.’ ✧

²⁷ Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképouk kárák kápae niamp arak nánko te, Kwaro némpouk ankwap yinink fi mwar érékép naenampon.”

²⁸ Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor yourouk-oupiá kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénaenampon. ✧

²⁹ Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námpon te arakrá sérimpon: “Aeno yámar mekamp

✧ 9:25: Hos 2:23 ✧ 9:26: Hos 1:10 ✧ 9:28: Ais 10:22-23

ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tok-waerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpo.” ✧

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

³⁰ Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwaria tére kárákáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono.

³¹ Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupouroukapao maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono.

³² Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek yae-párák kare arop yakáp mwanámpan mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikiríp konap niampara,

³³ Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:

“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek arop pu tikip mwanap yumwi ankárank páte nampon.

Ono kárákáre kor yumwi páte nanko, arop kápae kare nke moitea tukupria am yumwi fek pu tikipria sikiríp mwanapono.

Arop man mér námp te kwaporok yépéki pwarria pwarápaé mono, mao sénámp kar kare kar korop naenámpo.” ✧

10

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

¹ Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon.

² Óno te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárákáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon.

³ Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárákáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. ☆

⁴ Am fárákap te mér mo napon: Kraiss te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisen mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp napon.

⁵ Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párák kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan yiki yakáp mwanap nénk konámpon.”

⁶ Aeno nomo Kraisen mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea

---

☆ **10:3:** Ro 9:31-32

napon: ‘Wa narek pok naenámpón?’” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.]

⁷ Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámpón?’” [Am te Kraisén warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.]

⁸ Aenapan maok, mámá kar fi kor ninik te ará: “Kwarén mér mwanap kar te wae yino érik farákápeanánko waeman yiráp wonae fik yak, tá yiráp ninik mek yak, tá yiráp táp mek yak námpon.” ☆

⁹ Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap nám karenoría mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámpón.

¹⁰ Nomp ninikao Jisas Kraisén mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér nám érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.

¹¹ Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon te ará: “Arop Kwarén mér kare nám te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ☆

¹² Kwar Tokwae ankáránkamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankáránkamp pourouráp ninik fek saráp námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámpon. ☆

¹³ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e

karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámpón.” ☆

14 Aeno arop fárákáp man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákáp kar wa mwanapon?

15 Tá kar farákáp naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámp aropan nkea te warákár kare mwanapon.” ☆

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

16 Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá ninik námpon?” ☆

17 Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanámp sámp konámpon. Am kar nomo wa námp te Kraisoí námpan farákápnap karonó.

18 Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámara kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi naponó.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:

“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar

waeman apár-apár ponankor,
némp-némp ponankor akwap námpon.” ✧

¹⁹ Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápámp kar aran ninikenke:

“Ono e moráp kánanke kwatae
yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép
nanko,
amnamp ninik támao
yumwan am fárákapan kokwarokria
yopor mwanap ninik sánk naenampon.” ✧

²⁰ Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,
“Arop fárákap onan oupouroukia nke moinap te
oukoumwan onan wae nke napon.

Arop ankwap fárákap
onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárákapan
nke nap fek te
ono wae érik korop nampon.” ✧

²¹ Aeno Aisaia te Israel fíran ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae kare por am kwekáprá ták-sir i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae nánapia yépékrá yak konampon.” ✧

11

*Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp
kar*

¹ Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi mekamp koumteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karonó.

✧ **10:18:** Sng 19:4   ✧ **10:19:** Lo 32:21   ✧ **10:20:** Ais 65:1

✧ **10:21:** Ais 65:2

Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✧

² Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá,

³ “Tokwae Kar e, arop fárákapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámp rá épér napono. Aenapo, ono ankárankamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.” ✧

⁴ Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.” ✧

⁵ Taknámp, oukoumwan máma ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon.

⁶ Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar mono.

⁷ Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárákáreap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop ankwap fárákapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik kárákáre námpara,

sámp moiap te.

⁸ Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
 “Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap
 niampi pap nánko,
 yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
 woupwirao kor wa moinap te,
 Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpon.”

✧

⁹ Devito kor takrá sérimpon,
 “Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo,
 kwapwe kare ankank fek warákareaka,
 mao te wae, amont yae-párák yakáp námpan mpwe
 yonkwae napo,
 amo touwe kwatae nénk napo,
 nape firao apár me mek pik námp niamp
 mwanapon. ✧

¹⁰ Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo,
 nke mwanap pourou mo mwanapon.
 Am fárákap kápae sámp nap fek te,
 ankár kare kor nánákápia páte napo,
 ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

¹¹ Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te
 Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae ak-
 wapria moyakáp nap nie? Mo karonó. Am fárákap
 Kwarén younkwe sinapo maok, am mwae kup
 fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép
 námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe
 kare ninik mao ankwap firan takrá tére námp nkea
 kokwarokrá kikiank mwanapria námpon. ✧

¹² Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sánkap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp kouramp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor kouramp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.

¹³ Aeno oukoumwan te ankwap fi kouramp arop yumwan kar sánk nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námp te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoría aesioría warákár nampon.

¹⁴ Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanángo, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nanampon.

¹⁵ Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námp te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanángo, Kwaronámpok koropea méntér ankárankamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nángo te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknám mwanapon.

¹⁶ Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sánk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nángo te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷ Israel fi te yao oliv kwapwe niampan maok,

Kwaro yowe ankwapmwaek karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknám oliv yowe kor niampan maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp nám niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon.

¹⁸ Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá níniki kwapono. Yumo takrá nínik nap kwamp te, yumo ankár fwapi nínikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sánk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sánk konámpon.

¹⁹ Aeno yumo te ‘Kwaro am yowe kare karámp-tákapnám fi te, ankwap fi námwan am fek kirimpea naeria nínámpono’ ria sér mwanape.

²⁰ Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnám fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te ‘Ono wae mér nampono’ ria warákár-séri kwapono. Apáp fek yakáp kip.

²¹ Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakano-ria pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono.

²² Yumo te ankár fwapia nínik kipo. Kwar te arop aropomp naenám nínik, tá yopor naenám nínik méntér i konámpono. Arop Kwaromp nínikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp

kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp naponon. Mo naporía te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon. ✧

²³ Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kirímpea pwar naenámpon. Kare karonon, Kwar te fwap warko mént kirímpea pwar naenámpon.

²⁴ Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoropea oliv kwapwe mek kirímpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kirímpea pwar naenámpon.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yéńkép naerianámp kar

²⁵ Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpéyaknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárákap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárákáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koropea mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon.

²⁶ Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:

“Arop ankárank Israel firan érékép naeria

yépékrá yak námp,

Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámpon.

✧ **11:22:** Hi 3:14

Mao te Jekopomp fekamp kourmteouráp arop ponankor
yaewour nánko,
kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.

27 Am ke fek táman
ono am fárákapént kontrak yororia
maomp kwatae ninik ponankor
tirá épéria pwar nanampon!” ✧

28 Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan
younkwe sinapono. Aeria maok, am fárákap
te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo,
am támao ankwap fi arop yumwan yaewour
námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria
nánkárápnámp arop fárákapan te, oukoumwan
nouroupi yak námpon. Mao te maomp
appeyaenápén ninik námp kwamp, am tak
námpono.

29 Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea
wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te,
ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpon.

30 Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan
maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am
fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon.

31 Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp
kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan
sámpnap aropomp am fárákapao kor wakmwaek
sámp mwanapon.

32 Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-
sinap ninik támao ponankor aropan fákapá fákeyak
námp te, am ponankor aropan náráp aropomp
yénkép nanampria námpon.

✧ 11:27: Ais 59:20-21

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³ Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik námp niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono.

³⁴ Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?

Tá wa mokop man ninik sánk námpon?

³⁵ Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko, Kwaro nopok man sánk naenámpon?

Am te mo karonu.” ✧

³⁶ Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon. ✧

12

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

¹ Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárakáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp

---

✧ 11:35: Ais 40:13; Jop 41:11 ✧ 11:36: 1 Ko 8:6

paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ✧

² Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapon. ✧

Yiki Kor Spiritamp ninik fek tére mwanámp kar

³ Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-párak kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. ✧

⁴ Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére napon. ✧

⁵ Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisén mér námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énéni yakáp námpon. ✧

⁶ Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yae-wourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-

pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno.

⁷ Táte arop Kwaromp ankwap kounteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno.

⁸ Táte arop ankwap ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap kounteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno. ☆

Nomo ankár ankwapyaenáp fárákan nouroup kare mwanámp kar

⁹ Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwaponono. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip.

¹⁰ Yumo Kwaromp ankwap kounteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár

---

☆ 12:8: 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11

arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ☆

11 Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ☆

12 Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. ☆

13 Aeria maok, Kwarén mérnáp arop ankwap fárákap ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

14 Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén ‘Am fárákapan yae-párák kare yaewourae’rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapono. ☆

15 Yumo te ankár warákáránknáp aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknáp arop fárákapént éménk kipo.

16 Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwapono. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon.

☆ **12:10:** 1 Pi 1:22   ☆ **12:11:** Kl 3:23   ☆ **12:12:** 1 Te 5:16-18

☆ **12:14:** Mt 5:44; Lu 23:34

Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwar-
ria warákár kipo. ☆

¹⁷ Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon.
Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák
kare ninikaok paokop kip. ☆

¹⁸ Yumoku kok ampwae sámprá yorowar
mwanap ninik sám kwapono. Yumo ankár kápae
kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek
yakáp mwanap ninikan saráp oupouroung kipo.

¹⁹ Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te,
yumo nopok mwaria niniki kwapono. Nánkár
Kwaro námoku am fek nopok naenámpría pwar
kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp
te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá,
“Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkárap
onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanam-
pon.” ☆

²⁰ Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-
porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo.
Tá mao ént níkip nánko te, amo ankár man ént
sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka
amwan i konámp ninikia pwarápae tokwae sám
naenámpon.

²¹ Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo
nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar
naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok,
kwatae ninik apárok sám-anám nanapono.

13

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanám kar

☆ **12:16:** Ro 14:19; Fl 2:2-3 ☆ **12:17:** 1 Te 5:15 ☆ **12:19:** Lo 32:35;
2 Te 1:6-7

¹ Arop ankár ponankor Gavmano sênapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. ✧

² Aenapara, arop Gavmano sênánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon.

³ Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon. ✧

⁴ Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknámp aropan touwe kwatae sánk naerámpon.

⁵ Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon.

⁶ Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére

kárákáre fek taokeyakáp konapono.

⁷ Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo.

☆

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámp kar

⁸ Yumo te ankank nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sámpnámp ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár námp te mao waeman loaok kar námpon. ☆

⁹ Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námp am tapokwap námp te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnámp taknámp, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámp. ☆

¹⁰ Arop ankwapan nouroup i konámp te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konámp te, mao Kwaromp loaok kar i konámpon. ☆

☆ **13:7:** Mt 22:21   ☆ **13:8:** Mt 22:39-40   ☆ **13:9:** Kis 20:13-17

☆ **13:10:** 1 Ko 13:5

Ankár yae-párák kare paokop mwanámp kar

¹¹ Ono yumwan mámá ninik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnámp ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwaek kar Kraiséen manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakámp. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop námpon.

¹² Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnámp wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ☆

¹³ Nomo te arop wae fek paokop i konapnámp taknámp yae-párák kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént féperrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ☆

¹⁴ Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp ninik kwatae fek paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krai Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirimpea paokop kipo. ☆

14

Nomo ankwapamp yáranan kwatae youroukoup mo mwanámp kar

¹ Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yárakria te, Kwaro onan warákár námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnám ninik táman yopori kwaponó. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ☆

² Arop ankwap Kwarén mér kárakáre námp te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanampan mpwenám arop te, fir émi fár mo i konámpon.

³ Tá arop fir ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monám aropan nkea ninikrá wouroump-séri kwaponó. Tá nopok fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niniki kwaponó. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono.

⁴ Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Táte mao kárakáre fek fokopeyakria tére námp, tá mao piká párákap námp, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámpon. Aeno mao fwap kárakáre fek fokopeyak námp te, waeman Tokwae Karao námoku kárakáre sánk nánko, fokopeyak námpon. ☆

⁵ Ankwap fákárerao ninikrá ankárankamp yae fek saráp Kwarén lotu i konaponó. Ankwap fákárerao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákárankrá námoku karerao fwapia ninikia

méria, námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo.

⁶ Arop ankwap fárákap ankárankamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárákap fir ponankor fánap te, tá Kwarén ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárákap fir émi wuri nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknám námokuráp ankankonorá ninik mono.

⁸ Nomo yiki yakáp nám te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi nám pao kor Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp nám, tá nomo sumpwi nám pao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. ✧

⁹ Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak nám te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono.

¹⁰ Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yarak nkeaka amo man 'Kwatae nám'rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot nám fek fougouri yakáp mwanámpon. ✧

¹¹ Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:
“Tokwae Karao arakrá sénámpon:

✧ 14:8: 1 Te 5:10; Fl 1:21 ✧ 14:10: Ap 17:31; 2 Ko 5:10

‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénampon:
 Arop ponankor kwaráp torokomprá me wouk-
 ouria
 onan loturia maok,
 arop ponankor onan sérrá,

“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.’ ” ✧
 12 Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro
 nomwan kot naenámp yae fek nomo ponankor
 ankákárank, nomoinámp ponankor fi kor ninik
 Kwarén sér mwanámpon. ✧

*Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik
 sánk kwapono*

13 Ae mwanámpara, nomo te nonopok ‘Amo
 kwatae niniki nap’rá sér mwareano. Nomo fwapia
 arakrá ninik mwanámpon: Nomo nánko, arop nke-
 ria kwatae ninik fek akwapantáno.

14 Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér
 kare nampono: Nkwakwe make ankank námoku
 te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp
 ninik mek, am ankank oumi yak námprá ninik
 námp kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae
 riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank
 te oum námpono. ✧

15 Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku,
 máte oumnámp fironorá ninik námpan amo fánapo,
 mao amwan nkea ninik kápae sámp námp te,
 am támao yénképrá: Amo warko waráp ankwap-
 warápén nouroup mo napon. Krai sumpwi námp
 te am aropan kor warko warámp naenámpara,

✧ 14:11: Ais 45:23; Fl 2:10-11   ✧ 14:12: 1 Pi 4:5   ✧ 14:14: Ap 10:15

amo fir fánap fek waráp ankwapwarápomp ninik kwatae pap kwapono. ✧

16 Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao 'Am te kwataeno'rá sénaeria námpara, amo mérampo.

17 Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te firráp ént fépér i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ninik te yae-párák kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár konap ninik máná te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon.

18 Arop am tak námp te Kraisomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

19 Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp ninikaokria maok, nonopok mér námp mek kárákáre sánk naenámpon. ✧

20 Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárank fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae ninik námp te, am te amo kwatae ninik napon.

21 Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sámp nánko te, am ankank te warko taki kwapono. ✧

22 Amo am ankank mériaka fánap kwamp

te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno.

²³ Aeno arop fir émi ankank fánámp ke fek anánkaopwe ninik fek fánámp te, amnámp ninik támao mao kwatae ninik námp yénkép námpon. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak námp te kwatae ninik námpon.

15

Nomo ankár Kraiomp ninikaok mwanámp kar

¹ Nomo Kwarén mér kárákárenámp arop fárákap nomo te Kwarén fwapia mér kárákáre moria ninik kápae sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano.

² Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyaenápen warákár sánkria yaewour nánko maok, am fárákapao kwapwe kare ninik sámpea mér kárákáre fek yakáp mwanapon. ☆

³ Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yarak moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup námpon.” ☆

⁴ Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre

---

☆ 15:2: Ro 14:19; 1 Ko 10:24 ☆ 15:3: Sng 69:9

sáp nánko, Kwaro nomwan érékép naenámp kárakáre fek yépékrá yakáp mwanámpon. ✧

⁵ Nomo te Kwar ankárankamp kárakáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan yaewour nánko, mér kárakáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krai Jisasomp nínik fek saráp paokopria, ankárankamp nínik fek yakáp mwanapon.

⁶ Aeria maok, yumo ankárankamp nínik fek yakápria yumo ankár énéni Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiomp Naropwarono.

Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap firan mént yaewourinámp kar

⁷ Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak námp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono. ✧

⁸ Ono arakrá sér: Krai te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápen sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yéncép námpon.

⁹ Am takimp te, arop ankwap fira kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:

“Ono arop ankwap firént yakria,
Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,

ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.” ☆

¹⁰ Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Arop ankwap fi yumo te

Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” ☆

¹¹ Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Yumo arop ankwap fi ponankor

Tokwae Karamp eran sakapria maok,

ankár ponankor apár mekamp arop fi te

maomp eran sakapanápono.” ☆

¹² Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop ankárank Jesimp fi meknámp koropea

arop ankwap fi taokeyak naenámpon.

Am fárákap te

mao koropea námwan yaewour naenámp keran

méria yépék mwanapon.” ☆

¹³ Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén

námpon. Aenámpara, ono ninik namp te, yumo

Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae

porokwe ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek

top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp

kárakáre fek yumo Kwaro sérinámp ankank

kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp napo,

am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari yakano.

☆

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

¹⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare

por aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp

ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare

nampon. Tá yumo ponankor nkwakwe make

☆ **15:9:** Sng 18:49; Ap 3:25-26 ☆ **15:10:** Lo 32:43 ☆ **15:11:** Sng 117:1 ☆ **15:12:** Ais 11:10 ☆ **15:13:** Ro 14:17

mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon.

¹⁵ Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárákáre tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia

¹⁶ Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképá koropá párakop namp te, Kwaro warákár kare konámp ofá niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárákapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapono. ☆

¹⁷ Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon.

¹⁸⁻¹⁹ Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárákáre nánko, ono nkwakwe make kárákáre yororoi nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ ria yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirikum

mekmwaekamp taun mekmwaek farákáp nampon. ☆

20 Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea farákáp te mono. ☆

21 Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnám maknám:
“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo

wa moi nap te, man nke mwanapon.

Tá arop fárákap wokwaek maomp kar wa moiap te mao fwap mér kar mwanapon.” ☆

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

22-23 Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yarak nampao maok, onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yarakria tamak yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon.

24 Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeoak kérép mwanapon. ☆

☆ 15:18-19: 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12   ☆ 15:20: 2 Ko 10:15-16

☆ 15:21: Ais 52:15   ☆ 15:24: Ap 19:21

25 Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp arop fárákapan yaewour nae.

26 Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon.
✧

27 Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firaio kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournámp ankank nénkapon.

28 Aenámpara, onomp ninik te mámá kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnámp mwae-páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon.

29 Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ✧

30 Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárákáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárákárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo.

31 Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak

nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo. ✧

³² Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárákáre sámp nanampono.

³³ Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

16

Kápaé kare aropan ‘Gude’rá sérimp kar

¹⁻² Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekam-pao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fibin warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³ Yumo onomp ‘Gude’ má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énéni Krai Jisasomp tére námpon.

⁴ Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nen-emprá ninikepara, ono saráp am anánkwapan ‘Aesio’rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampao kor am anánkwapan ‘Aesio’rá sér i konapon. ✧

⁵ Yumo te ono 'Gude'rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. ☆

⁶ Yumo ono Marian 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.

⁷ Tá ankwap taknámp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énéntki kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápae kare arop man mér napon.

⁸ Yumo Ampliatúsén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik fek yinoku mént kar i konempon.

⁹ Yumo Urbanusén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraisomp ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

¹⁰ Yumo Apelisén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknámp e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹¹ Yumo ono Herodionén 'Gude'rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi támaono, man sér kip. Aeria

maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono 'Gude'rá sénamp má sér kip.

¹² Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párak kare tére kárakáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³ Yumo Rufusén ono 'Gude'rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párak kare kárakáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ✧

¹⁴ Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntiaka Hermas, tá am fárakapént yakápnap arop makia man ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁵ Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énéni am fek yakáp nap ponankor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁶ Nomo Kwaromp kourap aropamp ninik fek yumo ponankor ankákárank nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraisomp sios mekamp arop ponankor yumwan 'Gude'rá sénapon. ✧

Arop ankwap fárakapao siosén ankwap ninik kwatae sánknap kar

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárakap yumo waw-iap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párakop konap arop fárakapan te

mér kar kipo. Taknap ninik támao sios mekamp koumteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. ✧

18 Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraisomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik ntia kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. ✧

19 Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi naponno. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ✧

20 Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nángo yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yae-wouranoria nampon.

Arop ankwap fárákap Rom mek 'Gude'rá sériap kar

21 Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao 'Gude'rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan 'Gude'rá sénapon. ✧

✧ 16:17: Ta 3:9-10 ✧ 16:18: Fl 3:19; 2 Pi 2:3 ✧ 16:19: Ro 1:8

✧ 16:21: Ap 16:1-2

²² Ono Tertiuso, Polo onan 'Kumwiae'rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan 'Gude'rá sér rae.

²³ Gaius yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor kourmteouráp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan 'Gude'rá sénepon. ✧

²⁴ Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yae-wouranoria nampon. Kare tak naenámpon.

Polo kar pwar naeria Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

²⁵ Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, mér kárákárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok,

²⁶ oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknám kar táman wae méria, Kwaro warákárnám ninikaok paokop mwanapon. ✧

²⁷ Am Kwar mao ankárankampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Krai-somp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. ✧

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885